

Uniwersitet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Instytut Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa
Zakład Konserwacji Papieru i Skóry
Pracownia Badań i Konserwacji Dzieł Sztuki Orientu
Mgr. Mirosława Wojtczak

Toruń 20.9.2011

Hodnocení diplomové práce

Autor: **Barbora Kopsová**

Název práce: **Restaurování čínského závěsného svitku**

RESTAURÁTORSKÁ DOKUMENTACE Čínský závěsný svitek s portrétem zemřelé aristokratky Konec 19. století

Hodnocení konzervačních a restaurátorských prací

Malba adjustovaná ve formě vertikálního svitku je příkladem uměleckého formátu, který se v Evropě nevyskytuje, ale je běžný v dálnovýchodním umění. Jedná se o díla komplikované několikvrstvé struktury. Adjustáž spočívá v umístění malby (provedené na textilií nebo papíru) do bordury složené z textilie a vrstev papíru. Takto konstruované objekty podléhají specifickým poškozením vycházejícím jak ze způsobu expozice, tak i ze způsobu přechovávání.

Práce slečny Barbory Kopsové je dalším příkladem řešení problémů konzervace a péče o umělecká díla Dálného východu, která se nacházejí v evropských muzeích. Tato práce se zabývá nejdůležitějšími problémy poškození a montáže vertikálních svitků a řeší velice podstatný problém v konzervaci historického papíru. Diplomantka Barbora Kopsová správně rozpoznala techniku vytvoření díla díky provedení nezbytných konzervátorských průzkumů, které umožnily správný výběr metody konzervace tohoto svitku.

Stav zachování konzervovaného svitku byl natolik špatný, že jej nebylo možné vystavit. Poškození tohoto typu a takového rozsahu mohla být odstraněna pouze celkovou výměnou bordury, neboli opětovnou adjustáží obrazu s ohledem na původní techniku montáže čínských svitků. Klasickým způsobem opravy svitku praktikovaném v dílnách na Dálném východě je remontáž poničené malby do nových bordur. V tomto případě již v minulosti jednou proběhla taková kompletní remontáž malby.

Slečna Barbora Kopsová správně vyhodnotila stav zachování a příčiny poškození díla a správně předpokládala sled postupů. Svou diagnózu stavu zachování podpořila důkladnými konzervátorskými analýzami založenými na vynikající znalosti literatury popisující toto téma. Konzervační a restaurátorské práce provedla velice pečlivě s velkým důrazem na detaily a s rozsáhlým teoretickým zpracováním každého dalšího zákroku. Během práce na tomto projektu studentka prokázala velikou angažovanost, systematickosti a prozíravost, což je patrné i v prezentované *Restaurátorské dokumentaci*.

V konečném důsledku vznikla originální a cenná vědecká práce, která je nevelkým, ale významným přínosem pro poznání historie a techniky provedení montáže svitků pocházejících z Dálného Východu uložených v polských sbírkách.

Obratné propojení evropských konzervačních zásad s principy dálnévýchodní montáže svitků umožnilo diplomantce plně zrealizovat konzervaci a restaurování této památky v její originální formě. Inovací v tomto projektu byla obnova techniky umění montáže čínského svitku.

Hodnocení konzervačních a restaurátorských prací- výborně

Hodnocení dokumentační části

Konzervátorská dokumentace práce Barbory Kopsové je shodná se zavedeným schématem konzervátorské a restaurátorské dokumentace přijaté přes centrum konzervátorů a restaurátorů na Univerzitě Pardubice, Fakultě restaurování, Ateliéru restaurování a konzervace papíru, knižní vazby a dokumentů.

Autorka vycházejíc z literatury tématu rozšířila body formálního popisu díla a přidala informace, které se týkají specifického typu čínského malířství sloužícího kultu mrtvých. Tato příloha stojí za povšimnutí, je výsledkem literární studie na téma techniky a technologie čínských svitků stejně tak i metod jejich konzervování a je podepřena příloženou rozšířenou bibliografií celého tématu.

Dokumentace výzkumu a průběh prováděných prací jsou jasně popsány. Veliké množství poznámek dovoluje dodatečné doplnění informací obsažených v popisu prací. Výběr a využití zdrojů je správný a vyčerpávající. To se týká jak publikovaných prací, tak internetových stránek zabývajících se touto problematikou.

Práce je detailně zdokumentovaná fotografiemi, tabulkami a kresbami, které jsou správně vkomponované do textu. Po stránce redakčně-estetické práce splňuje kritéria vědecké konzervátorské dokumentace.

Neznalost českého jazyka mi nedovoluje ohodnotit gramatickou stránku dokumentu, avšak soudím, že i v této oblasti prokázala diplomantka svou vyzrálou. Za zmínku stojí dobrá

znalost polského jazyka, která nám zcela umožnila probrat nejkomplicovanější témata týkající se konzervovaného uměleckého díla.

Hodnocení dokumentace- popisná část konzervátorského projektu- výborně

Pokud to bude možné, ráda bych navrhla vyznamenání a odměnu pro slečnu Barboru Kopsou za její práci. Předpokládá se její publikace a prezentace na nejbližší konferenci Setkání historiků umění a konzervátorů děl umění Orientu (*Spotkanie Historyków Sztuki i Konserwatorów Dzieł Sztuki Orientu*) v Toruni v roce 2012.

Návrh na celkové hodnocení práce- **výborně**

Ředitel ústavu

Konzervace papíru a usně

Vedoucí práce

Dr hab. Elżbieta Jabłońska, prof. UMK

Mgr. Mirosława Wojtczak

Překlad:

V Ostravě 25.9.2011

Ing. Jakub Tkacz

Poznámka: porovnání hodnocení českých a polských škol:

Stupeň 1: výborně	Stupeň 5: bardzo dobry
Stupeň 2: velmi dobře	Stupeň 4: dobry
Stupeň 3: dobře	Stupeň 3: dostateczny
Stupeň 4: nevyhověl	Stupeň 2: dopuszczający
	Stupeň 1: niedostateczny

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Instytut Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa
Zakład Konserwacji Papieru i Skóry
Pracownia Badań i Konserwacji Dzieł Sztuki Orientu
mgr Mirosława Wojtczak

Toruń, 20.09.2011r.

OCENA PRACY DYPLOMOWEJ

Autor : **Barbora Kopsová**

Tytuł pracy: **Restaurování čínského závěsného svitku**

RESTAURÁTORSKÁ DOKUMENTACE Čínský závěsný svitek s portrétem zemřelé aristokratky Konec 19.století

Ocena pracy konserwatorsko – restauratorskiej

Malarstwo oprawione w formie zwoju pionowego, to przykład dzieła sztuki w formie nie występującej w Europie, a powszechnej dla sztuki Dalekiego Wschodu. Są to dzieła o złożonej, wielowarstwowej budowie technicznej, polegającej na oprawieniu malowidła (na tkaninie lub papierze) w „bordiurę” składającą się z tkaniny i warstw papierów. Obiekty tak skonstruowane ulegają specyficznym zniszczeniom, wynikającym tak ze sposobu eksponowania jak i przechowywania.

Praca pani Barbory Kopsowej jest kolejnym przykładem rozwiązania problemów konserwacji i opieki nad dziełami sztuki Dalekiego Wschodu znajdującymi się pod opieką muzeów europejskich. Praca ta porusza najważniejsze problemy zniszczenia i montażu zwojów pionowych, stanowiąc przyczynek do rozwiązania niezwykle przydatnego problemu konserwacji papieru zabytkowego.

Dyplomantka Barbora Kopsová w sposób prawidłowy rozpoznała technikę wykonania dzieła wykonując niezbędne badania konserwatorskie, które pozwoliły na właściwy wybór metody konserwacji tego zwoju.

Stan zachowania konserwowanego zwoju był na tyle zły, że uniemożliwiał jego ekspozycję. Tego typu i tak daleko posunięte zniszczenia mogły być usunięte jedynie przez całkowitą wymianę oprawy, czyli ponowne oprawienie obrazu uwzględniające technikę montażu zwojów chińskich. Klasycznym sposobem ochrony zwoju, stosowanym w pracowniach Dalekiego Wschodu, jest bowiem zmiana oprawy malowidła po jej zniszczeniu. W tym przypadku malowidło miało w przeszłości już raz zmienianą oprawę.

Pani Barbora Kopsová prawidłowo oceniła stan zachowania i przyczyny zniszczeń, przyjmując prawidłowy tok postępowania. Swoją diagnozę stanu zachowania poparła wnikliwymi badaniami konserwatorskimi, opartymi na dobrej znajomości literatury opisującej te zagadnienia. Prace konserwatorsko – restauratorskie wykonała bardzo starannie, z dużą dbałością o szczegóły i szerokim opracowaniem teoretycznym każdego kolejnego zabiegu. W opracowywaniu tego projektu studentka wykazała się dużym zaangażowaniem, systematycznością i wnikliwością, szeroko udokumentowaną w przedstawionej *Dokumentacji prac konserwatorskich i restauratorskich*.

W rezultacie powstała oryginalna i wartościowa praca naukowa, stanowiąca niewielki choć znaczący wkład w rozpoznanie historii i technik wykonania dalekowschodnich sposobów montażu zwojów pozostających w zbiorach polskich.

Umiejętne połączenie zasad konserwacji europejskiej z zasadami montażu zwojów dalekowschodnich pozwoliło dyplomatce na zrealizowanie w pełni postawionego przed nią zadania konserwacji – restauracji tego zabytku w jego oryginalnej formie. Nowatorskie w tym projekcie konserwatorskim było odtworzenie techniki sztuki montażu zwoju chińskiego.

Ocena pracy konserwatorsko – restauratorskie - bardzo dobry

Ocena części opisowo dokumentacyjnej

Dokumentacja konserwatorska pracy Barbory Kopsowej zgodna jest zobowiązującym schematem dokumentacji konserwatorskiej przyjętym przez środowisko konserwatorów restauratorów Univerzita Pardubice Fakulta restaurování Ateliér restaurování a konzervace papíru, knižní vazby a dokumentů.

Autorka w oparciu o literaturę przedmiotu rozszerzyła punkty dotyczące opisu formalnego dzieła dodając nieco informacji dotyczących specyficznego malarstwa chińskiego, będącego przykładem malarstwa służącego kultowi zmarłych. Na uwagę zasługuje aneks do pracy, będący wynikiem studiów literaturoznawczych na temat techniki i technologii zwojów chińskich oraz metod ich konserwacji poparty dodatkowo dołączoną rozszerzoną bibliografią całego zagadnienia.

Dokumentacja badań i przebieg przeprowadzonych prac zostały opisane przejrzysto. Duża ilość przypisów pozwala na ewentualne uzupełnienie informacji zawartych w opisie prac. Dobór i wykorzystania źródeł jest prawidłowe i wyczerpujące. Dotyczy to zarówno prac publikowanych jak i stron internetowych poruszających omawiane zagadnienia.

Praca jest udokumentowana szczegółowo fotografiami, tabelami i rysunkami poprawnie wkomponowanymi w tekst. Pod względem edytorsko - estetycznym praca spełnia wymagania naukowej dokumentacji konserwatorskiej.

Brak znajomości języka czeskiego nie pozwala mi jedynie na ocenę poprawności języka, sądę jednak, że i w tej dziedzinie dyplomantka wykazała swoją dojrzałość. Na podkreślenie zasługuje dobra znajomość języka polskiego, która w pełni pozwoliła nam

na omawianie najbardziej skomplikowanych zagadnień dotyczących konserwowanego dzieła sztuki.

Ocena dokumentacji – części opisowej projektu konserwatorskiego - bardzo dobry

O ile to możliwe, wnioskuję o wyróżnienie i nagrodzenie pracy Pani Barbory Kopsovej. Praca przewidziana jest do publikacji i przedstawienia na najbliższej konferencji *Spotkania Historyków Sztuki i Konserwatorów Dzieł Sztuki Orientu w Toruniu w roku 2012*.

Proponowana ocena całości prac - **bardzo dobry**

Kierownik Zakładu
Konserwacji Papieru i Skóry

dr hab. Elżbieta Jabłońska prof. UMK

Kierownik
Zakładu Konserwacji Papieru i Skóry

dr hab. Elżbieta Jabłońska, prof. UMK

Opiekun pracy

mgr Mirosława Wojtczak